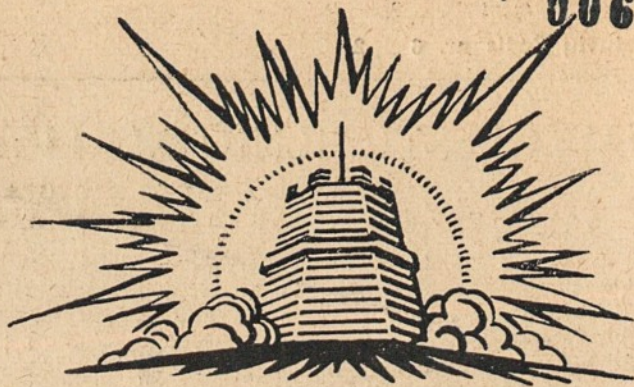

Lietuvių Žodis

LITHUANIAN WEEKLY NEWS

Nr. 6 (122)

Detmoldas, 1949 m. vasario 5 d.

IV metai

Lietuva ginklu ir smurtu įjungta į Sovietų Sąjungą

PAREIŠKĖ NESENIAI LONDONE BUV. SOVIETŲ PULKININKAS TOKAJEVAS

Praeitų metų gale į anglų zoną Berlyne perbėgo sovietų plk. G. A. Tokajevas, aviacijos ir atominio ginklo specialistas. Dabar jis pagarsėjo Vakarų Europoje savo sensacingais pareiškimais apie Sov. Sąj. neseniai šis pulkininkas lankėsi Londone, kur tarp kita ko pareiškė:

„Jokia iš 16-kos SSSR respublikų nėra savarankiška! Įstojusi į sąjungon. Kiekviena iš jų buvo ginklų pagalba, su šarvuotais, lėktuvais ir t. t., raudonosios armijos priversta įsijungti. Lietuvus ir Moldavijos įjungimo pavyzdžiai kalba patys už save.“

Sis buv. komunisto pareiškimas rodo, kad Lietuvoje ir Moldavijoje buvo pats atakliausias (iš visų 16-kos respublikų) priešinis prieš sovietiską okupaciją ir kad patys rusai tai puikiai atmena, laikydamiesi paties ryškiausiais tos rūšies pavyzdžiais. S. Tam.

PABALTIJOS ATSTOVAS LIBERALŲ INTERNACIONALIO KONFERENCIJOJE

Londonas. UP. Sausio 26 d. Londone prasidėjo dešimties rytų Europos valstybių tremtyje gyvenančių liberalų konferencija.

Opozicija prieš Beviną

Londonas. Reuteris praneša, kad per Britų Žemųjų rūmų debatus Palestinos klausimu buvo smarkiai pulta Bevino politika. Balsuojant vyriausybės pasitikėjimo klausimu, už pasisakė 283 ir prieš 193 atstovai. Tai rodo, kad ir Darbo partijos frakcijoje, ryšium su Bevino Palestinos politika, yra atsiradę nuomonių skirtumų. Darbo partija parlamente turi 284 atstovus.

ITALIJOS SOCIALISTAI PRIEŠ KOMUNISTUS

Milanas. Čia pasibaigė Italijos Nepriklausomųjų socialistų partijos kongresas, kurio metu partijos vadai ir min. pirm. pav. Saragati ragino visas Italijos politines jėgas susijungti kovai prieš Maskvos reikiamus komunistus. Kongresas nutarė išstoti iš komunistų įtakoję esančių Italijos profesinių sąjungų organizacijos ir toliau dalyvauti De Gasperi vyriausybėje.

PEKINGAS JAU KRITO

Nankingas. AP. Pirmadienį su dviem orkestrais į Pekingą įžygiavo apie 20.000 komunistų karių. Kinijos vyriausybė pasitraukusi į Kantoną. Naujasis Kinijos prezidentas Li Tsung atsisakė sulaukyti ir išduoti komunistams Čiangkaišę ir kitus „karo nusikaltėlius“.

GRAIKIJA IR TOLIAU KOVOJA

Atėnai. Nepaisant Markos padarytų pasiūlymų dėl ginklų palaubų, Graikijos vyriausybė yra nutarusi ir toliau kovoti su komunistiniais banditais.

JAV PRIPAŽINUS IZRAELIO VALSTYBĘ

Vašingtonas. UP. Prezidentas Trumanas praneša, kad paaiškėjus Izraelio parlamento rinkimų rezultatams, JAV pripažinsiančios Izraelio valstybę ir Transjordaniją de jure.

— CND praneša, kad Rumunijos vyriausybė, tęsdama kovą prieš religiją, nustatė tokius mokesčius už religinius patarnavimus: už krikštą 10.000 ir už vedybą 25.000 lejų, Rumunijos darbininkas per mėnesį uždirba tik 3500 lejų.

SUPERATOMINĖS BOMBOS

Vašingtonas. JAV atomo energijos komisijos pirmininkas L. I. Lenthall pareiškė, kad JAV dabar turi pasigaminusios super atominę bombą, kurių veikimo galia toli prašoka net ir Bikini atole išsprędintas bombas. Amerika atominės energijos tyrimo reikalams nuo 1939 m. yra išleidusi per 3 milijardus dol. Per ateinančius finansinius metus numatoma šiems reikalams išleisti 740 mil. dol.

— Vaizduojas gyvenimą Rusijoje Amerikos filmas „Už geležinės uždangos“ uždraustas rodyti Olandijoje. Uždraudimas motyvuojamas propaganda „prieš kraštą, su kuriuo Olandija palaiko draugingus santykius“, ir galimais komunistų protestais, kurie galėtų pakeisti krašto rimtį ir saugumą.

— New Yorkas. Viena Amerikos firma nupirkė Japonijoje 24.000 dviračių.

gen. sekretorius pareiškė, kad iš rytų Europos pabėgę politikai yra susirinkę, kad ruošytų grįžti į savo kraštus ir įrodyti, kad Rytų Europos politikai yra susižavėję Europos vienybės idėjomis. Buvęs Latvijos Aukščiausiojo teismo narys Mintauts Čakste papasakojo konferencijos dalyviams apie Pabaltijo valstybės vykdomas masines deportacijas.

TRUMANAS SUSITIKTŲ SU STALINU TIK VAŠINGTONE

MASKVOS TAIKOS MANEVRAI. GEROVĖ PRIEŠ KOMUNIZMĄ. SUDARYTA EUROPOS TAR YBA. SKANDINAVIJOS VALSTYBIŲ KONFERENCIJOS NEŠĖ KME.

Kai kurių valstybių vyrų ir užsienio spaudos pranašavimai dėl Sovietų užsienio politikos sušvelnėjimo Europoje šiandien jau virto tikrove.

Maskva dar kartą ryžosi viešai pademonstruoti savo „tai-

tame pareiškime Stalinas pasisakė, kad esąs pasiruošęs pasiekti bendrą su JA Valstybėmis pareiškimą, kuriuo būtų pasižadama nesiekti karo. Stalinas čia pasižadėjęs imtis priemonių taikos paktui sudaryti ir palaips-

Baltųjų Rūmų sluogsniai pareiškia, kad prezidentas Trumanas esąs pasiruošęs su Stalinu susitikti, tačiau tik Vašingtone. Vašingtonas iš Stalino laukia darbų, bet ne žodžių. Kartu čia bandoma spėti, kad Stalino pradedoji „taikos“ ofensyva užtruktų iki š. m. kovo mėn.

Britų politiniai sluogsniai tuo tarpu vengia pasisakyti šiuo klausimu ir tik nurodo, kad Stalino pareiškimas esąs skiriamas tiesiog Vašingtonui, todėl esą ir nenorima įvykiams užbėgti už akių. Čia pasitenkinama pabrėžimu, kad Stalino pareiškimas esąs labai atsargus ir neįpareigojantis.

Paryžius yra linkęs manyti, kad Stalino pareiškimas kuriam laikui sušvelninsias politinį įtempimą, nors kartu ir pabrėžiama, kad jame nieko nėra nauja.

Užsienio spaudos nuomonės dėl Stalino pareiškimo, atrodo, geriausiai atstovauja anglų liberalų organas „Manchester Guardian“, nurodymas, kad Sovietų Sąjunga iš vienos pusės stengiasi stiprinti satelitinį kraštų kontrolę, o iš kitos, norėdama paveikti taikos ištroškusią Vokietijos, JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos viešąją nuomonę, Vakarų pradeda taikos ofensyvą.

Naujojo JAV užs. reik. ministro Achesono pareiškimas sudaryti plačią programą žmonių skurdui ūkiškai atsilikusiuose

kraštuose pašalinti, rodo, kad JAV yra pasiryžusios kovoti su pasaulio skurdu ir tuo būdu šalinti komunistinių idėjų plitimo pagrindus.

Ši programa, pasak Achesono, sudarysianti žymią būsimųjų ketverių metų JAV užsienio politikos dalį. JAV Kongreso sluogsniai nurodo, kad šis Trumano žingsnis esąs geriausias atsakymas į neseniai Maskvos sudarytą Rytų Europos valstybių ūkio tarybą.

Penki Vakarų Unijos valstybių užs. reikalų ministrai neseniai Londone pasibaigusioje konferencijoje Europos vienybei įgyvendinti

nutarė sudaryti Europos Tarybą,

susidedančią iš atitinkamų ministrų komiteto ir patariamojo organo. Patariamasis organas šios konferencijos metu pasikeičia nuomonėmis ir dėl Europos gynybos klausimų. Kitos Europos valstybės būsiančios paragintos prie Europos Tarybos prisidėti. Manoma, kad suvienytosios Europos būstine būsias pasirinktas Strasburgas.

Sekmadienį pasibaigė Skandinavijos valstybių konferencija gynybos klausimais, nepasiekusi jokių konkrečių rezultatų. Pasiskelbtame komunikate nurodoma, kad Skandinavijos valstybės neradusios bendro pagrindo gynybos paktui sudaryti. K. J.

Ziema Lietuvoje

C. Janušo akvarelė

NAUJIEJI KINIJOS VALDOVAI

Raudonajai Kinijai dabar vadovauja trys skirtingos kilmės ir išvaizdos vyrai: komunistų partijos vadai Mao-Tse-Tung, diplomatas Chou En-lai ir vyr. „išlaisvinimo armijos“ vadas Chou Teh. Kinijos komunistų partija turi 2,8 mil. narių.

55 m. amžiaus smulkiausio ūkininko sūnus Mao-Tse-tung yra baigęs universitetą ir įgijęs lauką dirbo žurnalisto darbu. Per visą savo amžių jis nebuvo išvykęs iš Kinijos, ir jo knyga „Naujoji demokratija“ pasidarė jo pasekėjų evangelija. Iš pat jaunystės būdamas marksistinio nusistatymo, jis 1919 m. įstojė Marksizmo studijų klubą, iš kurio vėliau išaugo Kinijos komunistų partija. 1927 m. jis pasidarė atkaklus Čiangkaišeko politinis priešininkas ir 1931 m. proklamavo Kinijos tarybų respubliką. 1934 m. su savo pasekėjais jis padarė iš vidurinės Kinijos 10.000 km. žygį į šiaurės vakarus, kur ėmė rengtis sprendžiamai kovai. Nors ir būdamas ištikimas komunistas, jis vis dėlto mano, kad Kinijoje turinti būti įvykdyta tik pilietinė, bet ne proletariato revoliucija.

Būsimasis užsienų reikalų ministras

50-metis iš senos mandžūrų didikų, mokslininkų ir valstybės tarnautojų giminės kilmės Chou En-lai 1919 m. buvo kurį laiką kalnamas už liberalinių pažiūrų skleidimą savo laikraštyje. Vėliau studijavo Vokietijoje ir Prancūzijoje ir 1924 m. grįžo į

Kiniją įsitikinusi komunistu. Kurį laiką bendradarbiauja su Sun-Jatsenu ir pasidaro Sovietų generolo Blücherio patikėtinis ir Kantonio karo akademijos politinių komisaru. Japonijai kapituliuojant, kaip komunistų atstovas tarėsi su anuometiniu JAV gen. Igalotiniu Kinijai generolu Marshallui.

Puikiai kalbėdamas angliškai ir prancūziškai, jis pasidaro Kinijos komunistų partijos CK sekretoriumi, Politbiuro nariu ir „išlaisvinimo armijos“ vyriausio politinio komisaru. Jis yra lankiosios politikos šalininkas ir laikomas būsimuoju raudonoju užs. reik. ministru.

Buvęs lėbautojas

62 metų „išlaisvinimo armijos“ vadas Chu-Teh prieš 40 metų buvo žinomas lėbautojas. Priklausydamas stambiai žemvaldių giminai, jis su pagyrimu baigė Junano karo akademiją. Protekcijai dėka jis pasidaro Junano politikos prezidentu ir pagaliau finansų ministru. Jo korupcija, haremo ištaigingumas ir opiumo suvartojami kiekiai pralenkė net ir Kinijos mastus. Grįžęs iš studijų Berlyne, Göttingene, Paryžiuje ir Maskvoje, 1925 m. jis pasidaro komunistu ir išsižada pamėgtą ištvirkavimą. 1927 m. jis pasidaro Kuomintang'o karo akademijos vadovu ir 1927 m. įstoja į komunistų partiją. Nuo 1931 m. jis yra „išlaisvinimo armijos“ vadu. Jo armija iš 1931 m. 200.000 vyrų išaugo iki 2,5 milijonų gerai išmokytų ir apginkluotų karių.

1948 m. gale atsargoje turėjo aukso ir dolerių už 457 mil. sv. st.

— Londonas. D. Britanijos pramonė, 1948 m. spalio m. pasiekusi gamybos indeksą 127 (1938 = 100), pasiekė visų pramonės šakų gamybos rekordą.

— New Yorkas. Kaip praneša „American Machinist“, šiuo metu didžiausias automobilijų eksportininkas yra D. Britanija.

— Kairas. Sinajaus pusiasalyje surasti nauji naftos šaltiniai, kurių pajėgumas bandymo metu buvo 240 statinių per 9 min. Per dieną numatoma gauti iki 40.000 statinių.

— Belgradas. Nepaisant Kominformo grąžos vykdymo boikoto prieš Tito Jugoslaviją, Lenkija pasirašė su Jugoslavija prekybos sutartį.

kingumą“.

Tokio „taikingumo“ simptomu galima laikyti ir tą faktą, kad Berlyno Sovietų karinės administracijos informacijos šefo plk. Tulpanovo SED partijos konferencijoje prieš Vakarus pasakyta aštri kalba nebuvo paskelbta, ir pats Tulpanovas atšauktas iš Maskvą. New York Herald Tribune teigia, kad visų

kraštų komunistų partijos yra gavusios Politbiuro įsakymą susilaikyti nuo agresyvių politikos

ir savo veikloje daugiau atsižvelgti į tautinius kiekvieno krašto reikalus.

Pagaliau sausio 31 d. amerikiečių žinių agentūrai INS du-

niui siekti ginklavimosi apribojimo. Be to, tam tikromis sąlygomis Stalinas pažadėjęs panaikinti Berlyno blokadą ir nurodęs, kad nesą jokių kliūčių jo susitikimui su Trumanu.

Tačiau su šiais taikingais Stalino pareiškimais neatrodo suderinamas sausio 29 d. oficialios Sovietų Sąjungos žinių agentūros Tasso pareiškimas, smarkiai užsipuolantis Vakarų Europos valstybes.

Todėl nereikia stebėtis, kad Vakarų valstybių sostinėse Stalino pareiškimas nesuradę pageduojamo atgarsio.

Vakarų pasaulis, matyti, jau pakankamai įsitikino tokiu pareiškimų nenuoširdumu.

PULKININKAS TOKAJEVAS PASAKOJA

RAUDONOJI AVIACIJA

Nalkintuvai

Sovietų naikintuvų aviacijai netruksta paruošto ir miri nebijanti personalo, bet ji neturi nė vieno naikintuvo, kuris prilygtų ne tik naujausios amerikiečių naikintuvų, bet ir jau pasenusius amerikiečių „Air-Cobra“ ir anglų „Spitfire“ tipus. Sovietų spausminiai lėktuvai tebėra dar tik bandymų stadijoje. Svarbiausia šios srities klišių yra neturėjimas modernių lėktuvų motorų. Sovietų aviacijos pramonė, nepaisant puikaus spausminiu lėktuvų teoretiko prof. Stechkin, kuris taip pat eilę metų praleido kalėjimuose, nepagamino nė vieno spausminio motoro. Sovietų aviacijai išimtinai naudojami vokiečių „Juno-004b“ ir „BMW-003“ motorai.

Anglija, parduodama Sov. Sąjungai Rolls-Royce spausminius motorus, suteikė sovietų aviacijai nepalyginamos vertės patarimą.

Paskutiniojo karo metu Sov. Sąjunga nebeturėjo nei vieno bombonešio, kuris būtų prilygęs sunkiosios „Lancaster B 17“ arba „B 29“ bombonešius. Geriausi sovietų aviacijos vidutinieji bombonešiai buvo dvimotoriniai „Tu 2“ ir „Pu 2“, maždaug prilygę britų „Moskito“ bombonešius.

Tolimojo veikimo bombonešiai Karui pasibaigus Politbiuras, pasitelkęs vokiečių patyrimus ir personalą, ėmėsi drastiškų priemonių sovietų aviacijai perorganizuoti. Sunkieji bombonešiai yra iš naujo perginkluojami ir perorganizuojami į tolmojo veikimo aviacijos (ADD) junginius. Ši aviacija tiesiog priklauso vyr. kariuomenės vadovybei. Jai vadovauja oro maršalas Golovanov. Moderniausias tolmojo veikimo

Paskutinė kalba

Bulgarijoje vis labiau įsigalint komunistams, opozicinė ūkininkų partija ir jos vadai įprastu metu buvo apkaltinti samoklos prieš vyriausybę rengimu. 1947 m. birželio 5 d. Petkov, norėdamas atremti partijai primetamus kaltinimus, parlamente pasakė daug trūkšmo sukėlusią kalbą.

— Mes esam demokratai, mes priešinamės kiekvienam samoklai, nes mes tikime į laisvę. Nepaisydami prieš mus nukreipto teroro ir gąsdinimų... — šaukė isikarsčiavęs Petkov, tačiau jo

aviacijos bombonešis yra Tupolevo konstrukcijos keturmotorinis lėktuvas, ryškiausia amerikiečių „B 29“ kopija. Mat, karo metu konkretūs bombonešiai turėjo priverstinai nusileisti Tol. Rytuose.

Sunkiųjų spausminų bombonešių ši aviacija neturi, tačiau vokiečių mokslininkai šioje srityje uoliai dirba.

Aviacijos pramonė

Sovietų aviacijos pramonė turi labai daug fabrikų, gaminančių medžio konstrukcijos naikintuvus. Aviacijos pramonė per metus gali pagaminti iki 50.000 nesunkiu tipų lėktuvų, nes, pav., per 1944 metus ji pagamino 43.000 įvairių tipų lėktuvų, tačiau nenumatoma, kad per 1948-50 metus ji galėtų pagaminti bent nedidelius skaičius spausminiu lėktuvų ir sunkiųjų bombonešių. Iki 1948 m. ji nepagamino nė vieno sovietiško spausminio lėktuvo. Tik per didelius sunkumus pavyko jai pagaminti nedidelį skaičių vienaviečių naikintuvų, aprūpintų dviem vokiečių kilmės spausminiais motorais, kurių didžiausias greitis yra 800 km/val.

Aviacijos pramonėi trūksta kvalifikuoto personalo. Be to, susiduriama su technologiniais lėktuvų motorų ir metalinių lėktuvų gamybos sunkumais. Šioje srityje sovietų aviacija yra mažiausiai 15 metų atsilikusi nuo amerikiečių ir anglų. Karo pradžioje Sov. Sąjunga turėjo tik tris aerodinamines laboratorijas.

Skraidymo mokymas yra aukštai pastatytas. Taip pat daug dėmesio krepiama į mokslinio techninio personalo paruošimą. Sovietų aviacijai tarnauja ir gausios sovietų aviacijos ekspedicijos į šiaurės ašigali.

Kovoje jūs žuovė...

Komunistų atstovai, negalėdami perkriti opozicijos, iškėlė kumščius ir 20 jų pasileido prie kalbėtojo tribūnos, bet ir opozicijos atstovai, įžūrėję rimtą pavojų Petkovui, šokinėdami per kėdes, stalus ir kitus atstovus, sudarė apie savo vadą ratą ir vienas jų užtraukė komunistų taip pat labai mėgiamą revoliucinę dainą „Kovoje už laisvę žuovė...“ Prasižėję grumtėnės, tačiau kelios puolėjų bangos buvo atremtos. Bet netrukus komunistai išsitraukė ginklus, atskubėjo į pagalbą milicija, ir opozicija buvo nugalyta, o pats Petkovas sulaukęs ir išgabentas.

Tragedijos finalas

Tu pačių metų rugpjūčio 6 prasidėjo Petkovo ir jo 4 bendrininkų byla. Petkovas buvo apkaltintas 1945 m. kalbėjęs daug kalbų karininkus padaryti samoklą prieš vyriausybę. Nors konkrečių įrodymų ir nebuvo, tačiau komunistinis teismas nesvyrudamas nutėisė Petkovą pakarti. Jo didžiausias nusikaltimas buvo griežtas ir nepalaužiamas jo nusistatymas prieš komunistą. Jo tėvas Dimitri Petkov buvo žinomas liberalas, 1905 m. Bulgarijoje įvedęs eilę socialinių reformų ir subileralinės Bulgarijos baidžiamąją teisę. Vyresnysis jo brolis Petko Petkov buvo tėvo pasekėjas. Jie abu žuvo nuo ekstremistų rankos. Nikola Petkovas nuo 1931 m. iki pat savo mirties vadovavo įvairių tipų lėktuvų, tačiau nenumatoma, kad per 1948-50 metus ji galėtų pagaminti bent nedidelius skaičius spausminiu lėktuvų ir sunkiųjų bombonešių. Iki 1948 m. ji nepagamino nė vieno sovietiško spausminio lėktuvo. Tik per didelius sunkumus pavyko jai pagaminti nedidelį skaičių vienaviečių naikintuvų, aprūpintų dviem vokiečių kilmės spausminiais motorais, kurių didžiausias greitis yra 800 km/val.

Aviacijos pramonėi trūksta kvalifikuoto personalo. Be to, susiduriama su technologiniais lėktuvų motorų ir metalinių lėktuvų gamybos sunkumais. Šioje srityje sovietų aviacija yra mažiausiai 15 metų atsilikusi nuo amerikiečių ir anglų. Karo pradžioje Sov. Sąjunga turėjo tik tris aerodinamines laboratorijas.

Skraidymo mokymas yra aukštai pastatytas. Taip pat daug dėmesio krepiama į mokslinio techninio personalo paruošimą. Sovietų aviacijai tarnauja ir gausios sovietų aviacijos ekspedicijos į šiaurės ašigali.

LITERATŪROS VAKARAS MANCHESTERYJE

Gausiai susirinkę senieji ir tremtiniai lietuviai ir iš šėnių vėlų suvažiavę rašytojai. — Tikslas — išleisti pirmąją poeto knygą. — Lietuvių Tremtinių Rašytojų skyrius Anglijoje.

J. KUZMIONIS

Po pirmojo mėginimo Bradford, po didesnio įsidrąsinimo Londone, pagaliau, sausio 22 d. Anglijoje gyveną ir dirbą rašytojai pasirodė senoje kolonijoje — Manchesteryje.

Literatūros vakaro tikslas — supažindinti savo tautiečius su naujausia literatūra kūryba, užmegsti glaudesnius saitus, na — ir ugdyti lietuvių meilę savai literatūrai.

Tačiau Manchesteryje surengto literatūros vakaro tikslas buvo dar ir kitoks: atėti ir pagalbą savam rašytojui (Vl. Slaitui) ir padėti išleisti jo eilėraščių pirmąją knygą.

Manchesterio lietuviai — labai įvairūs: čia yra apšalt seniai gyvenantys lietuviai, kuriems neteko susipažinti su Nepriklausomos Lietuvos kultūriniais laimėjimais, ir jiems lietuviškoji knygą yra nelabai pažįstama; tačiau čia gyvena gražūs skaitūs tremtiniai, kurie turėjo progos artimai susigyventi su sava knygą, su savais rašytojais, ir jie susidomėję laukė pirmo čia išskūrusių rašytojų pasirodymo.

Literatūros vakarą pradėjo ir visą programą tvarkė p. Masilius. Savo paaiškinimais ir papasakojimais jis padėjo klausytojams susitelkti, o kai kada ir išsiblaškyti.

Vakara oficialiai atidarė Manchesterio Lietuvių Klubu pirm. S. Misulkevičius, jaunas, Anglijoje

gimęs lietuvis — jungtis tarp tremtinių ir senųjų lietuvių. Po jo rengėjų vardu kelis žodžius pasakė Lowton Lietuvių S-gos skyriaus pirmininkas p. P. Klezas. Pagaliau organizatorių ir plunksnos darbininkų vardu rašytojus ir svečius pasveikino p. Kz. Barauskas.

Pirmasis prabilo į klausytojus iš Skotijos atvažiavęs poetas Vladas Slaitas. Jo poezija — išplėsta iš širdies tremtinio meilė Tėvynei, apipavidalinta vaizdais persipildžiusiais žodžiais ir su ekspresija perkelta į klausytojų vidų. Ypatinai įspūdingai aidėjo „Jei norite žmogų nubauti“ ir „Raudonos vėlavos“, kurios botagais plaka mano žemę. Vl. Slaitas — talentingas poetas, kurio poezijoje sutelkti filosofiniai svarstymai, tremtinio apmąstymai, žmogaus pilgrimo gyvenimo prasmės ieškojimas.

Nuoširdžiomis katutėmis klausytojai sutiko žinomą rašytoją Fabijoną Neveravičių. Jis, realisto akimis žiūrėdamas į lietuviškąją buitį, nukėlė klausytojus į lietuvišką sodžį ir davė tipingų ir gerai pažįstamų veikėjų — Kaminską, Lapelį, Brazdžionį, Kurminę (iš „Priešų“ apysakos). Jau pats laikas, kad šitas rašytojas padovanotų skaitytojams naują kūrinių (tik visa bėda su leidėjais).

Sustelkusi klausytojus grožiai nutėis Eccles skyriaus choras, p. Mikalauko diriguojamas

A. VAIČIAČIO LITOGRAFIJŲ PARAŠTĖJE

RAŠO J. CİCENAS

1948 metų kultūros derlių bebaigiant nuimti, prancūzų zonoje pasirodė mūšio formato spaudinys. Tai Adolfo Vaičaitis „Sienos Original — Lithographien“. Žangą (vokietis) ir anglų kalbomis parašė mūsų kovų už tautos laisvę ir kultūrą telkininkas estas kūrėjas Aleksis Rannit.

Esame politiniai emigrantai. Tas faktas mus įpareigoja. Kartojant vieno senovės Romos poeto ir rašytojo žodžius, kenčiama ne dėl mūsų dorinio skurdo, bet už mūsų dorybę. Mums — tešiant to paties vyro sąvokojimus: — leista saugoti žmogaus vertę, mes turime teise nebijoti kilusių anei mirties. Politinės emigracijos konstitucija įsako visal mūsų tremties bendruomenei ir atskiram lietuviui visur ir visada šaukti ir Vakara opiniją, kodėl pasirinkome laisvę ir krikščioniškąją kultūrą ir kodėl protestuojame ir kovojame prieš komunizmą, kaip prieš didžiausią individui ir tautos negerovę. Mes savo didįjį pasirinkimą turime pagrįsti argumentais, dėl kurių intencijos ir svorio niekas, kas doras ir sąžiningas, nebesalėtų abejoti. Tai, be kita ko, meilė ir ištikimybė pagrindinėms žmogaus sąvėboms, būtent — kasdieniniam darbiui ir kūrybai; darbiui, kuris užtikrina egzistenciją, ir kūrybai, kuri išryškina mūsų sugebėjimus ir teises į laisvą ir savarankų gyvenimą tėvų žemėje, kenčiančioje bolševikų barbarų jungia.

Atėityje nešališkas istorikas, besizvalgydamas mūsų sumanyuose ir žygiuose, visų pirma atkreips dėmesį į dailininkų politinių emigrantų veiklą. Dailininkai, nors ir būdami savo prieliktinai ir profesijos sąvėbomis dideli individualistai, žengia tokia sunderinta tautos tėvynę greta, kad net nebegali žmogus atsigręžti. Jei visos kitos profesijos, konfesijos, verslai ir partijos taip sumaniam informuotų Vakarus, kaip dailininkai, ak, kiti būtų rezultatai, greičiau išiešumė iš mus supančios tylos ir šešėlio Sakysime, politinės informacijos pilna ta žodžio prasme iki šiol kaip ir neturim. Nėra mūsų prozos ir poezijos antologijų svetimos kalbomis. O gi tuo tarpu tremtinė dailė pasiekė Parvžiū, Amsterdamą ir daugelį Vokietijos miestų. Mūsų dailė pasirodė ir Amerikos publikai prisistatyti rinktinė parodinė medžiaga. Dailės laimėjimais kupina knyga vokiečių, anglų ir prancūzų kalbomis vis plačiau ir plačiau plinta po Vakarus.

Be rinktinės „Lithuanian art in Exile“ (paruošė P. August, V. Petravičius, A. Valeška ir L. Vilimas; 30-ties dailininkų kūrybos pavyzdžiai) ir visos eilės kitų spaudinių, šit į tėvynės teisių ir kančios skelbėjų vakarams greta su savitome meno priemonėm įžengė ir A. Vaičaitis.

A. Vaičaitis, palyginti, dar jaunas, gimė 1915. 6. 16 d. Joniškio vlsč. 1939 m. jis baigė Kauno Meno Mokyklos prof. Galdiko vedamą grafikos studiją (baigiamasis darbas atžymėta pirmąja premija). 1941—1944 m. dirbo Valstybinėje Leidykloje meniniu redaktorium. Šiuo metu gyvena ir dirba Freiburge. A. Vaičaitis skaitytoms iš seno pažistas. Tremtyje, be kita ko, iliustravo S. Santvaro „Laivus palaužtom būrėn“, J. Alsčio „Pilnaiti“ ir J. Kaupo „Dr. Krištukų pražarė“. Mūs minimame leidinyje surinkta dailis tu litografijų, kurios buvo sukurtos paskutiniųjų 2 metų laikotarpį ir viena antrai artimesnės savo technika.

Įžangoje A. Rannit pastebi, kad grafikos menas yra mišlingiausia lietuvių ir jo pasaulio išraiškos priemonė. Bet A. Vaičaitis nuo savo bendraminčių grafiku tuo skiriasi, kad jis savo kūrybai metmenis paprastai ima ne iš gilišios mūsų senovės, o bazuojasi beveik grynai estetiiniu pasauliu, kuriam mūsųose kėlą praskynė M. Dobužinskis — didysis lietuvių grafikos meistras, kaip iliustratorius, teatro dekoratorius ir kostiumų projektų kūrėjas, įgarsinęs ne tik Lietuvoje, bet Rusijoje, Prancūzijoje, D. Bri-

ir sužavėjo Stasys Laucius. Poetas puikiai surišo grubią realybę su švelniu lietuviu vidumi ir pateikė į pačią klausytojų širdį.

Paskutinis pasirodė Romualdas Spalis, perskaitęs feljetoną „Ženyjames!“ Klausytojai jį priėmė šiltai, atpažindami savą ir vietos žmonių gyvenimą. Vakara uždarė p. P. Klezas ir p. S. Misulkevičius. Dalyviai buvo paraginai dalyvauti loterijoje ir nepamiršti savo rašytojų.

Iš plačių apylinkių suvažiavę rašytojai turėjo progos dar kartą aptarti savo organizacinius reikalus. Pasiryzta, pagaliau, suorganizuoti Lietuvių Tremtinių Rašytojų Anglijos skyrių, kviečiant visus plunksnos darbininkus telktis savo organizacijai.

Tuoju pat buvo išrinkta ir valdyba. Ją sudaro: F. Neveravičius (Leicester) — pirmininkas, K. Barauskas (Manchester) — sekretorius ir R. Spalis (Halifax) — išdlininkas.

Sunkios yra Anglijoje gyvenančių rašytojų sąlygos, tačiau, kaip matyt, jie nenuleidžia rankų ir dirba. Reikia tikėtis, kad naujasis Tremtinių Rašytojų skyrius, kiek sąlygos leis, ir toliau dirbs, plašuos, kovos dėl Lietuvos laisvės.

A. A. KOMPOZITORIUS EMERIKAS GAILEVIČIUS

Gimė 1874 m. lapkričio mėn. 5 d. Zagareje. Mirė 1949 m. sausio mėn. 17 d. Hamburge.

Spakenbergo pabaltiečių kapinėse š. m. sausio mėn. 20 d. su priderama pagarba palaidotas užsitarnavęs Lietuvos muzikos veteranas kompozitorius Emerikas Gailevičius.

E. Gailevičiaus asmenyje lietuvių tauta neteko pajėgaus muziko, karo kapelmeisterio, kompozitoriaus ir instrumentuotojo bei atsidavusio pedagogo. Nuo pat grįžimo laisvon tėvynėn 1920 m. velionis visa širdimi atsidavė Lietuvos muzikinio gyvenimo kūrimui. Jis buvo Valst. Operos orkestro koncertmeisteris, koncertmeisteriu, Kauno Konservatorijos kontrabaso ir klarneto klases dėstytoju, vėliau atskiros karo kapelmeisterių klases vedėju. Prof. Vl. Jakubėno žodžiais, visas Lietuvos karo kapelmeisterių prieauglis perėjo per E. Gailevičiaus rankas. Ir tikrai galima velionį pavadinti lietuviškos pučiamųjų instrumentų muzikos tėvu.

Salia savo įtempto pedagoginio ir gausaus darbo, velionis surado laiko parašyti daugybę kūrinių,

kurie kaip retai išpopuliarėjo lietuvių tautoje. Kas gi nežino šaukimo E. Gailevičiaus kūrinių, kaip „Ramovėnų maršas“, „Prezidentas Smetona“ (su puikiu trio „Du broliukai kunigai tema), himnas-kantata „Dariui ir Girėnui“, intermezzo „Vestuvinė Eišena“ ir tt. Visi šie velionies kūriniai, paremti gražiausių mūsų liaudies dainų melodijomis, vertai, ir dėl nepaprasto išbaigtumo, skambėdavo karių gretose, koncertuose, per radiją. Kuri lietuviškų patefonų plėkštelių kolekcija neturi E. Gailevičiaus įrašymų? Velionis paliko visą eilę fantazių ir liaudies dainų parafrazių simfonijai (minėsim tik bene populiariausią „Lietuvių Kaime“). Be to jis surinko ir solo balsui suharmonizavo apie 100 lietuvių liaudies dainų.

Ankstvėnėse Lietuvos muzikų kartoje E. Gailevičius buvo vienas tu, kurie turėjo ne tik gražių planų, idėjų ir užsiėmimų, bet kartu ir technišku žinių ir praktikos įgūdį įgyvendinti. Ypač instrumentacijos srityje velionis buvo neginčijamas autoritetas. Jam buvo patikėta šių kūrinių instrumentavimas: Č. Sasnausko „Requiem“, to paties autoriaus kantata „Broliai“, J. Naujallio „Ruduo“, J. Zilevičiaus „Simfonija“ ir daugybė kitų; jų tarpe Chr. W. Gluck'o išlita opera „Gegužės Karalienė“. Tad paėmę savo gyvenimo laikotarpį velionis yra pašventęs lietuviškos tautinės muzikos puoselėjimui, ar tai renkant ir harmonizuojant dainas, ar velkant jas į puosnų orkestrinį rūbą arba, pagaliau, ruošiant prieauglį didesniems uždaviniams.

Visuomeniškų atžvilgiu, tačiau, E. Gailevičius kiekvienam lietuviui yra artimas ir mielas kaip ilgametis Karo Muziejaus orkestro dirigentas ir kūrėjas. Jis priklausė Karo Muziejaus orkestrui, kurį jis kūrė, ir kūrėjas. Jis priklausė Karo Muziejaus orkestrui, kurį jis kūrė, ir kūrėjas. Jis priklausė Karo Muziejaus orkestrui, kurį jis kūrė, ir kūrėjas.

Hebrajų universitetas Jeruzalėje

Liet. Bibliogr. Tarnyba Memingene palaiko ryšius ir apsimaino leidinius su įvairių kraštų mokslo įstaigomis, jų tarpe ir su Jeruzalės un-tu. Nors dabar Palestinoje ir siaučia karas, bet Jeruzalės universiteto veikimas nėra sustojęs. Iš ten gauta plati apyskaita „The Hebrew University of Jerusalem. Its history and Development“. Un-to įkūrimo idėja priklausė Heidelbergo un-to matematikui prof. H. Sapirai. Tuo reikalu jis daug rašė 1882—84 m. Petrapičio hebrajų žurnale „Hamelitz“. Tačiau tik 1918. VII. 24 pavyko įgyvendinti Dr. Sapiro sumanyką. Un-tas turi humanit. ir griežtųjų m. (fiz.-matemat.) f-tus, pedagoginį skyrių ir medicinos bei žemės ūkio mokyklas.

Bibliotekoje yra apie 500.000 tomų. Veikia du muziejai, yra turtingų rinkinių iš Palestinos geologijos, botanikos ir zoologijos. Bemaž visose valstybėse yra un-to rėmėjų draugijos. Profesorų, lektorių ir instruktorių sąrašas yra 134 pavardės. 10 profesorių yra kilę iš Lietuvos arba ejo mokslą Lietuvos aukštojoje įstaigoje mokykloje Telsiuose. Parazitologijos ir tropikinių ligų instruktorius plk. lt. Mejeris Yoell, kilęs iš Karnavos (Kernuvos?), mokesi Kauno V. D. un-te.

Studentų un-te buvo: 1928/29 m. 250, 1939/40 m. — 1041, o 1946/47 m. — 1027. Lietuvos aukštesniosios mokyklose baigė kursą 17 to univ. studentų, Latvijos — 21, Lenkijos — 410, Palestinos —

1085. Studentų yra 70,9%, studentėjų — 29,1%.

Un-tas išleidęs 117 mokslo veikalų hebrajų, anglų ir prancūzų kalbomis. Periodiniai leidžiami human. mokslų f-to žurnalas „Tarbiz“ ir tautinės bei un-to bibliotekos bibliografinis žurnalas „Kirjath Sepher“. Išleista žydų bibliografių bibliografija, Ispanijos žydų knygų katalogas, žydų rankraščių katalogas.

1946/47 m. un-tui išlaikyti buvo gauta 538.500 svarų, išleista 419.400 svarų, iš to sumos bibliotekai ir un-to spaudai paskirta buvo 39.100 svarų, o išleista 45.000 sv. Karo veiksmams Palestinoje pareikalavo iš profesorių, administracijos ir studentų tarpo nemaža aukų. Dabar rektorijauja prof. M. Pekete, gim. 1888 m. Vengrijoje, matematikas.

A. R-as

— Ankaros universiteto archeologinis skyrius, vykdydamas kasinėjimus centrinėje Anadolijoje, atrado priešettinių laikų sodybą, gaminusią visam tuometiniam pasauliui aukso ir sidabro papuošalus. Čia taip pat buvo atrasta asyriečių kyla-raščiu rašytų sutoktųjų, skyrybų ir paveldėjimų aktų ir įvairių prekybinių sutarčių.

— Arktikos tyrinėjimo instituto Kieleyje direktorium Dr. Friedrich Grotewohl išrinktas JAV to pat rūšies instituto garbės nariu.

LIETUVA SENUOSE IR NAUJUOSE RASTUOSE

Vladimiras Silkskis dirba Lietuvos sostinėje Kaune, yra išleista su Lietuvos vyriausybės parama kaip 9-tas Kauno filosofijos fakulteto darbų tomas. Šiais metais neapykantos laikais tenka šį didžiulį visumą ypatingai pabrėžti: lietuviškos istorijos išleista knyga vokiečių kalba apie rusų mintytųjų, nežinūti nei to, kad Solovjevas buvo nuoširdus slavaiškai-katalikiškosios Lenkijos draugas.

V. 1949 m. Göttingeno anatomijos profesorius žavisi lietuviškuoju liaudies menu

Göttingeno universiteto anatomijos instituto profesorius Dr. Rudolf Backmann rašo šio straipsnelio autoriui 1949 m. sausio 2 d.

„Didžiai gerbiama p. V.-U. Atsiųsdamas man knygą „Lithuanian Art in Exile“, Jūs padarėte man labai didelį džiaugsmą. Lietuva buvo mums pirmiau tik savoka žemėlapyje, ir tik Göttingeno lietuvių studentų grupės suruoštų koncertų proga pirmą kartą pažinau, kokie puikūs žmonės yra lietuviai. Iš šios knygos lapų kalba į mane vėl šios simpatiškos tautos menininkai. Aš linkiu Jums ir visiems Jūsų gerbiamesiems tautiečiams ko humanišiausiu būdu grįžti iš tremties į Jūsų gražią tėvynę“.

Surinko ir išvertė J. V. U.

CARL SANDBURG

CHICAGO

Kiaulius skerdike visam pasauliui, Padargų dirbtuve, javų kaupėjau, Su geležinkeliais žaidžias, tautos važnų prekiautojas, Audringas, šurkštus, griausmingas, Plačiapietis mieste:

Jie sako man — tu nedoras, ir aš tikliu jiems, nes aš mačiau tavo dazytas moteris viliojant kaimo berniukus po dujinius žibintais.

Ir jie man sako — tu sugudęs, o aš atsakau: Taip, teisybė, aš mačiau gangsterį žudant ir vėl išsmunkant žudyt.

Ir jie man sako — tu žiaurus, ir štai mano atsakas: ant moterų ir kūdikių veidų aš mačiau geidulingo alkio žymes.

Ir taip atsakęs, dar sykį kreipiuos į tuos, kurie pašlepieja mano miestą ir gražiu jiems pašaipa ir jiems tariu:

Eikit, parodykit man kitą miestą, kurį pakelta galva taip išdidžiai dainuotų, jog jis gyvas ir grubus, stiprus, gudrybių pilnas.

Štai didelis, nutrūktagalvis muškelia, kursai iškyla iš švelnių, trapių miestelių ir svaidsi ir užkrečia keiksmams, apversdamas [savo darbais ir plūdams]

Itūžęs, kaip šuva su liežuviu lakuojantis šėlimo, klatingas, it laukinis kovojęs su dykuma.

Vienplaukis, Kasdamas, Griaudamas, Planuodamas, Statydamas, nuversdamas, vėl atstatydamas,

Paniręs dūmuos, dulkėm apnešta burna, jis juokiasi baltais dantim, Juokiasi po siaubinga likimo našta, kaip jaunuoliai kad juokias, Juokias, kaip neišmanėlis kovotojas, kurs dar nepraalaimėjo nei [vienos kovos,

Juokiasi nesitverdamas išdidumu, kad jo pulsas plaka gyvybe ir po jo šonkauliais žmonių širdis,

Juokiasi

Vešliu, audringu, griaudžiančiu jaunystės juoku, pusnuogis, pasraves prakaitu ir išdidus, kaip kiaulius skerdikas, padargų dirbtuvė, javų kaupėjas, su geležinkeliais žaidžias tautos važnų [prekiautojas]

Vertė A. Landsbergis

JUODOJI RANKA DIRIGUOJA?

IS JAV lietuvių spaudos skilčių

Mūsų užtatlančio broliai, parūpinę artimesiems garantijas ir prirašę gėlbis įvairių spalvų anketų, bet vis nesulaukdamai laukiamųjų, ima kartais ištarnėti, kad tie laukiamieji neskuba atsiseivinti su „laiminguoju“ stovyklų gyvenimu.

Atremdama šiuos ištarnėjimus, „Dirva“ str. Nematoma ranka kludo tremtiniams atvykti“ pateikia keletą būdingų faktų: „Kai visi laimingieji buvo nuvežti į Bremeno uostą, tarp kurių buvo nemaža lietuvių, staiga kažkokios nematomos rankos patvarkymu buvo išsodinti apie porą šimtų išvaizdų, ir jų vieton išsodinti tiek pat žydų. Nepagelbėjo jokie protestai“. Juodoji ranka neaplenkia transportų ir kitus kraštus: „Neseniai viena lietuvių šeima iš 5 asmenų turėjo išvykti į Argentiną. Išėdus ir traukinį, einantį Bremeno uostą, staiga IRO pareigūnai tą lietuvių šeimą išskrapštė ir vieton jos išsodino žydų šeimą“. Juodoji ranka „patvarko“ ir dokumentus: „Štai vienam lietuviui vaistininkui broliui, jau seniai gyvenęs Pietų Afrikoje, buvo sudaręs visus reikalingus dokumentus vykti į P. Afriką. Visa byla buvo galutinai paruošta ir minimas tautietis turėjo neužligi išvykti, bet staiga jam pranešta, kad dingio... jo dokumentai. Visos pastangos surasti dokumentus ir išsiųsti šį paslaugingą dingimą nuėjo niekais. Tik po to piktai gandai šnekėjo, jog tais dokumentais pasinaudojo kiti „tautiečiai“.

Tremtiniai laukia, kad šiais skandalais reikšmingas susidomėtų BALF'o pareigūnai.

„Strazdas — ne paukštis“

Ne apie paukštį ir ne apie pramanytą žmogų JAV lietuvių spaudoje nuskambėjo originali istorija, bet apie tremtinį Jurgį Strazdą, su žmona ir 3 vaikais keliausį pas pusbrolį į Brocktono miestą, o nugalbentį į N. Carolinos valstiją, apie 1000 mylių į priešiną pusę, norint jį prieš jo norą įkurdinti pas fermerį.

Šį įvykį aprašydama, „Vienybė“ pabrėžia, kad tik Strazdai

„Strazdas — ne paukštis“

Ne apie paukštį ir ne apie pramanytą žmogų JAV lietuvių spaudoje nuskambėjo originali istorija, bet apie tremtinį Jurgį Strazdą, su žmona ir 3 vaikais keliausį pas pusbrolį į Brocktono miestą, o nugalbentį į N. Carolinos valstiją, apie 1000 mylių į priešiną pusę, norint jį prieš jo norą įkurdinti pas fermerį.

Šį įvykį aprašydama, „Vienybė“ pabrėžia, kad tik Strazdai

SPORTAS

SPORTAS KASELYJE

Sausio 4—5 d. d. Kasselio Gimnazijos Fizinio Auklėjimo Būrelis „Vytis“ suruošė stalo teniso turnyrą, berniukų, mergaičių ir mišrių dvejetų varžybose. Nugalėtojas tapo: berniukų dvejetu gr.: — A. Kaladė/Mėlinis; mergaičių dvejetu gr.: — Milašius/Miečevičiūtė ir mišraus dvejetu gr.: Miečevičiūtė/Mėlinis.

— Apie dvi savaites užtrukusios Fiz. Aukl. Būrelio „Vytis“ suruoštos tarpkasinės mokinių stalo teniso pirmenybės baigėsi. Išaiškindamos 1948-49 m. m. gimnazijos komandinius meistertus. Berniukų grupėje dalyvavo net 8 komandos, o mergaičių — 4 komandos, kurios tarp savęs varžėsi taškų sistema. Berniukų gr. pirmą vietą laimėjo VI kl. (Butkevičius, Paukštelis, Morkūnas) nepalaužusi nė vieno rungtynių, setų sant. 35:9. Mergaičių gr. nugalėtoju tapo IV kl. komb. tapo pat laimėjusi visas rungtynes.

— Sausio 13 d. įvyko S. K. „Lituanica“ visuotinis narių susirinkimas. Jame buvo aptarti svarbūs klubo reikalai ir išrinkta nauja valdyba bei revizijos komisija. Į valdybą išrinkti: Bagdžiūnas, K. Miškinis, K. Salcauskas; kand. — Aizinas ir J. Sulaitis. Į rev. komisiją — Bytautas, Ralkevičius; kand. — St. Norvilaitis.

— Sausio mėn. pradžioje buvo prarastos Kasselio miesto stalo teniso pirmenybės, kuriose dalyvavo per 100 tenisininkų iš Kasselio, ir Göttingeno apygardų. Šiose pirmenybėse dalyvavo ir pereinę metų Pabaltijo bei lietuvių meistrai — Vl. Adamavičius, kuris dėl sužeidimo ilgą laiką atostogavo. Jis parodė savo puikų stilių ir pasiekė finalą, prieš tai įveikęs stiprius vokiečius, k. a.: Dornier (Bad Wildungen), ir pusfinalyje Stapelmann (Göttingen). Finale teko susitikti su Mallon (Wetzenhausen), ilgalaičiu Kasselio ir Nordesseno meistriu, prieš kurį pralaimėjo 0:3. Iki šiol Adamavičius tarpkabinėse rungtynėse su vokiečiais, žaisdamas už „Lituanicos“ klubą, tą patį Mallon buvo nugalėjęs net tris kartus.

— Edv. —

SPAKENBERGAS — EUTINAS

Sausio 23 d. Eutino įvyko krepšinio rungtynės tarp Spakenbergo baltų YMCA'os rinktinės ir Eutino lietuvių. Pradžioje Eutinas didžia sparta ir taikliais metimais prispaudžia Spakenbergą net 29:7. Esant aiškiai persvarai, Eutinas ima keisti žaidikų, gi spakenbergiečiai tuo pasinaudodami atsišaukia ir... priešpaskutinėje žaidimo minutėje net išlygina 41:41. Eutinas Snarskio tolimu metimu vėl vedą 43:41, bet Spakenbergui paskutinėse sekundėse pavyksta prasižveržimas ir rungtynės baigiamos lygiomis 43:43.

Eutino komanda: Snarskis (25), Vaitkevičius (10), Liškūnas (—), Elkinas (6), Cicėnas (—), Chaleckas (—) ir Skabielkis (2).

Spakenbergo rinktinė: Norikūnas (22), Brakas (7), Aužins (6), Jaunzems (4) ir Bortins (4).

griežtai protestuojant ir reikalaujant jį ir šeimą nugalbenti kvietėsi, ginčas buvo išspręstas kompromisu keliu. Sutikta juos gražinti į N. Yorką. Kalėdas Strazdai praleido traukinyje, o atsidūrę be globos New York'e, mėginę skambinti į BALF'ą, gen. konsulatą ir kt., bet telefonai tyrlėjo — sekmadenis. Strazdas prisiminė, kad uoste jį pasitiko K. Baltramaitis, ir šoko ieškoti jo adreso, bet B. gyvena New Jersey. Bemedžioldamas adresu apstiklo kun. Baltrūno pavarde. Jis Strazdas pasiuntė pas Juozą Ginkų į Brooklyną. Ginkus juos apgyvendino viešbutyje, paskambino pusbroliai Petriui Vaičiūniui, kuris nudažė pagaliau sulaukęs „dingusių“ nekantriai lauktų giminčių.

Pasipiktinusi „Vienybė“ išdrožia, kad mūsų tautietis ir tremtinis Strazdas vis dėlto yra ne paukštis, kad jį reikėtų verstį su trijų vaikų šeima skraidyti po Ameriką. Strazdas yra žmogus.

Ar žmogus Strazdas šiuo atveju buvo juodosios rankos, nesuipratimo, klaidos ar vergų pirklio auka, tikimės, išaiškins mūsų organizacijos JAV-se.

Ar tikrai vasario mėnesį?

Gruodžio 27 d. New York'e busiame DP komisijos susirinkime informavo k-jos narys O'Conner. Lietuviams atstovavo A. Devenlė ir P. Minkūnas iš BALF'o.

Pranešdama apie šį susirinkimą, „Vienybė“ pažymi, kad O'Conner nurodęs, jog „asmuo, vykstant per Voluntary Agencies, gauna dvigubą garantiją: už jį atsako asmuo, pasirašęs darbo buto garantiją ir pati agentūra, kuri jam tarpininkauja.“ Per labdaros organizacijas esą nukreipta per 70% visų bylų, o kitos — tiesiog per DP komisiją ir valstybių komisijas.

O'Conner patvirtinęs, kad emigracijos į JAV darbai britų ir prancūzų zonos bus pradėti apie vasario mėnesį. IRO buvo pasakiusi, kad emigracija į JAV iš britų zonos bus pradėta jau sausio mėn., o Squadriili sausio pradžioje Lemgo spaudos konferencijoje pažadėjęs vasario mėn. išleisti pirmuosius transportus. Sausis jau pasibaigė, o vasaris už jį jau trumpesnis. Ar žodžiai taps darbais?

1949 metais — 14.000 į JAV

BALF'o valdyba sausio mėn. Amerikos lietuvių spaudoje paskelbė atsišaukima, raginantį organizuoti aukų rinkimą BALF'o veiklai finansuoti. BALF'o sąmata 1949 m. išlaidų numato 962.000 dolerių, o kasoje yra vos 3.480.

Imigracijos reikalams ir tremtinių įkurdinimui valdyba numatė 370.000 dolerių. BALF'as tikl-

— S. Reino-Vestfalijos krašto regioninio IRO direktoriumi paskirtas Mr. Ronald P. Menday, M. C., anksčiau buvęs plk. ltn. ir IRO Resettlement Division šefas Lemgo.

— Pagal 1948 m. birželio m. pasirašytą tarp Kanados vyriausybės ir IRO susitarimą, Kanada įkurdintieji tremtiniai gali išsikviesti savo Vokietijoje pasilikusius giminaičius. Iki 1948 m. pabaigos IRO pagal šį susitarimą buvo gavusi 2094 pareiškimus ir iki tų pat metų pabaigos 1056 giminaičiai jau išvyko į Kanadą, o 700 yra paruošti išvykimui.

PAPILDOMAS MAISTAS VAIKAMS

Pagal bendrą PWDP/IRO instrukciją Nr. 84 visiems lankančioms vaikų darželiui ir mokykloms tremtinių vaikams nuo 3 iki 17 m. amžiaus nuo š. m. vasario mėn. 1 dienos bus duodamas papildomas maistas vaikų valgyklose tokiomis savitėmis normomis:

3—6 metų vaikams: pilno riebumo pieno miltelių — 300 gr., saldaus kakao — 30 gr. ir cukraus — 30 gr.

6—17 metų vaikams: miltų — 300 gr., margarino — 60 gr., sūrio — 60 gr., žuvies ar mėsos konservų — 60 gr., pilno riebumo pieno miltelių — 150 gr., saldaus kakao — 30 gr. ir cukraus — 30 gr.

Sis maistas bus išduodamas tik pagamintas ir galės būti sunaudotas tik vaikų valgyklose.

— Edv. —

AMATŲ MOKYKLA INVALIDAMS BEDBURGE

PWDP skyrus Lemgo praneša, kad Bedburge yra steigama mišri įvairiems tremtiniams invalidams amatų mokykla, kurioje bus galima įgyti šias specialybes: auto mechanikų, stalių, aukškalbių, rankdarbių, batsiuvų, siuvėjų, laikrodininkų, medžio drožinėtojų radio mechanikų ir odos apdirbimo.

I mokyklą numatoma priimti iki 500 invalidų. Šiuo metu iš S. Reino-Vestfalijos apygardos į ją gali įstoti 75 invalidai. Mokymosi laikas neribojamas ir bus atsižvelgiama į kiekvieno individualius sugebėjimus.

Mokinių amžius 16—50 metų. Kandidatai turi kreiptis per savo DPACCS į O. C. 32 DPACCS CCG Bedburg near Cleve BAOR.

Sveikatos tinkamumą pasirinkti specialybei kiekvienam atskiru

si, kad 1949 metais „bilijus“ atveš į JAV apie 14.000 lietuvių.

Atsišaukimas apeliuoja į tautiečius, kad padėtų BALF'ui atsiųsti ant savų kojų: „Jei BALF turėtų šią sumą, mums nereikėtų prašyti kitų organizacijų tarpininkauti lietuvių tremtinių imigracijos reikalais, nes federalinė DP komisija suteiktų mums tokias pačias teises, kokias turi NCWC, CWS, IRRC ir kt. organizacijos.“ Kad taip būtų!

Devynios patalios DP įstatymai

„Darbininkas“ skelbia, kad žydų organizacijos pasinėję JAV prezidentui Trumanui, viceprezidentui Barkley, kongreso vadams ir respublikonių ir demokratų partijų pirmininkams devynių patalių pasiūlymą pakeisti 1948 m. priimtą DP imigracijos įstatymą.

Žydai reikalauja panaikinti pirmąją Pabaltijo tremtiniams, atvykimo į vakarų okupacinių zonų terminą iš 1945 m. gruodžio 22 d. nukelti iki 1949 m. sausio 1 d. ir siūlo kiti įstatymo „patobulinimus“, kurių reikalauja jų interesai.

Žydai apie Lietuvą ir lietuvių

Garsūs žydų rabinai ir geriausi žydų galvos, kaip rašo pirmame š. m. numeryje „Keleivis“, paruošė ir neseniai išleido visą pasaulio žydų mokslo knygą „The Universal Jewish Encyclopedia“. Ši 10 tomų enciklopedija valduoja žydų gyvenimą nuo Adomo ir Ievos ligi šių dienų.

Apie Lietuvą rašoma 1, 6, 7 ir

Kaip bus vykdoma emigracija į JAV iš Anglų zonos

Anglų zonos IRO direktoriaus pavaduotojas įkurdinimo reikalams Mr. F. E. Buckingham išleido įkurdinimo techniskąją instrukciją, kurioje bendrais bruožais nusakoma emigracijos procedūra.

Kad būtų greitai ir sėkmingai paruošti dideli kiekiai asmenų įkurdinimui, nustatomas darnus visų į šį darbą įtrauktų organizacijų veikimas. Wentorfo stovykla padaroma įkurdinimo programos JAV-se vykdyimo centru.

Kad būtų išvengta tremtinių bereikalingo kilnojimo, kandidatai JAV konsularinių valdininkų bus pašaukti tik tada, kai jų bylos Vykdymo Centre DP komisijos valdininkų bus jau paruoštos ir galutinai patikrintos. Pasaikstas, t. y. asmuo pagal pateiktus dokumentus rastas tinkamu išleisti į JAV, turės atlikti nustatytą medicininį patikrinimą, gauti saugumo organų pritarimą, kuris nusakomas šiais žodžiais: „Nė vienas tinkamas DP negali

būti priimtas į JAV tol, kol JAV vyriausybės atstovybė, kurią paskirs prezidentas, neatliks rūpestingą tyrinėjimą ir neparąšys pranešimo apie asmens charakterį, jo istoriją ir tinkamumą pagal šį Akta“ (DP bilijus). Saugumo patikrinimui vedami DP Komisijos pasitarimai su britų įstajomis.

Garantijos. Darbo ir buto garantijos turi būti patvirtintos DP Komisijos. Garantijos gali būti ketveriopos: a) affidavito formos garantijos, paruoštos individualiui globėjui; b) Nelabdaros organizacijų ar atskirų asmenų duotos nevardinės garantijos (panašios formos kaip a). DP Komisijai čia palikta teisė parinkti garantijas tinkamą asmeni; c) Labdaros organizacijų vardinės garantijos — DP Komisijos pripažinta labdara organizacija garantuoja tinkamą darbą ir butą jai žinomiems asmenims (nebutini affidavito formos); d) Labdaros organizacijų nevardinės garantijos. Atitinkamus asmenis parinkti čia pavedama tos organizacijos atstovams Europoje.

IRO funkcijos. DP Komisija paprasė IRO pasiimti kai kurias specifines pareigas: pagrindinę dokumentaciją ir detalių patikrinimą, nustatytą atskira instrukcija.

Darbo procedūra. IRO valdininkas Vykdymo Centre Wentorfe pradės dokumentaciją asmenims, kurių garantijos Frankfurte jau patikrintos ir kurie yra gavę Europinės bylos numerį. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

1. Jis paruoš vardinį sąrašą, kuriame paduos Europinės bylos numerį, globojamų asmenų pavardes, šeimos narius, surašytus garantijų, ir kitas turimas žinias ir pasijų į atitinkamą Apygardą (Regioną); nuorašas į apylinkę (Area) kartu su nurodymu pradėti sąrašą įrašyti asmenų dokumentaciją.

IRO Area įkurdinimo valdininkas, gavęs vardinį sąrašą, imsis šių veiksmų:

10 tomuose. Straipsniai gana objektyvūs. Statistikos duomenys valduoja gerą žydų gyvenimą Lietuvoje: 1939 m. — 5 žydų dienraščiai (lietuviškų 7), 2 teatrai Kaune, 20 gimnazijų, 3 rabinų akademijos, nors žydų gyvenotų Lietuvoje buvo vos 155.000. 7 tome apibūdinamas to gyvenimo finalas: „Pirmosiomis rusų vokiečių karo, kuris prasidėjo 1941 m. birželio 22 d., savaitėmis Lietuva buvo nacių bandų užimta, ir žydų bendruomenė ištiko likimas, kuris ištiko jų tikėjimo žmones kitose kontinento dalyse, okupuotose nacių“.

Kitoje vietoje priminama, kad raudonoji 1940 m. okupacija išrovė eilę žydų, kurie atsidūrė Sibire, patys nežinodami už ką. Toliau smulkiai aprašoma, kaip ir kur buvo kankinami ir naikinama žydai Hitleriui išauktant.

Prisimenama, be to, kad 1939 m., karo pradžioje neutrali Lietuva išleido ir priglaudė apie 10—12.000 Lenkijos žydų, drauge su jais ir žydų iš Cekoslovakijos ir netgi Vokietijos. Jų tarpe buvo daug garsių rabinų, Talmudo žinovų. Enciklopedijos autorių, pasak „Keleivį“, ypač Moses Moskovičiaus, nepasigailėta poros šiltų žodžių lietuvių tautai.

Str. autorius St. Jogaudas, turėdamas galvoje nepagrįstą visos lietuvių tautos šmeižimą dėl vieno kito padugnių tipelio, pasižandisios vokiečiams, darbelių, konstatuoja, kad „šis nerimtas bimbiniukų ir jiems panašaus gaivalo užmetimas atkritka kaip akmuo nuo krūtinės perskaičius neseniai išleista didžiąją viso pasaulio žydų mokslo knygą“.

J. Lūžys

Be atsakomybės iš gen. Konsulato pusės dėl J. A. Valst. pilietybės įstatymų interpretavimo atskiras atvejis, paduodame žinotinus pagrindinių įstatymų principus siekiantiems atgauti Jungt. Amer. Valstybių pilietybę:

1. Jungt. Valstybių pilietės pagal Gable Įstatymą (Gable Act September 22, 1922), išteikėjus už svetimšalių, pilietybės nepraranda net ir tuo atveju, jei jos buvo išsiimtos vyro šalies pilietybės pasą.

2. Amerikos piliečiai ir pilietės nebeskaitomi J. A. Valst. pilietėms, jei, gyvendami užsienyje, jie prisiekė ištikimybę kuriai nors kitai valstybei. Tarnavimas už šalį kariuomenėje, kuriose iš karių reikalaujama prisiekti ištikimybę, savaime skaitomas ištikimybės prisiekimu kitai valstybei, jei pilietybę atgauti siekiantis negalės įrodyti kitaip. Analogiškai interpretuojamas ir tarnavimas kitos valstybės valdinėje įstajai, kame tarnyba rezervuota tik tos šalies piliečiams, ar kur užimamos pareigos reikalauja duoti ištikimybės prisiekimą.

3. Pagal 1940 metų Pilietybės Įstatymą (The Nationality Act of 1940) Jungt. Amer. Valstybių pilietybę praranda tie svetur gyvenę piliečiai, kurie balsuoja tose šalyse atliekamose rinkimuose. Ar balsavimas 1940 metų bolševikų prarastuose Lietuvoje „rinkimais“ būtų tokiu atveju užskaitytas „The Nationality Act of 1940“ prasme, nėra aišku, nes tie rinkimai buvo prarasti grasos būdu ir Lietuvoje atsidurs Amerikos pilietis neturėjo laisvo pa-

Be atsakomybės iš gen. Konsulato pusės dėl J. A. Valst. pilietybės įstatymų interpretavimo atskiras atvejis, paduodame žinotinus pagrindinių įstatymų principus siekiantiems atgauti Jungt. Amer. Valstybių pilietybę:

1. Jungt. Valstybių pilietės pagal Gable Įstatymą (Gable Act September 22, 1922), išteikėjus už svetimšalių, pilietybės nepraranda net ir tuo atveju, jei jos buvo išsiimtos vyro šalies pilietybės pasą.

2. Amerikos piliečiai ir pilietės nebeskaitomi J. A. Valst. pilietėms, jei, gyvendami užsienyje, jie prisiekė ištikimybę kuriai nors kitai valstybei. Tarnavimas už šalį kariuomenėje, kuriose iš karių reikalaujama prisiekti ištikimybę, savaime skaitomas ištikimybės prisiekimu kitai valstybei, jei pilietybę atgauti siekiantis negalės įrodyti kitaip. Analogiškai interpretuojamas ir tarnavimas kitos valstybės valdinėje įstajai, kame tarnyba rezervuota tik tos šalies piliečiams, ar kur užimamos pareigos reikalauja duoti ištikimybės prisiekimą.

3. Pagal 1940 metų Pilietybės Įstatymą (The Nationality Act of 1940) Jungt. Amer. Valstybių pilietybę praranda tie svetur gyvenę piliečiai, kurie balsuoja tose šalyse atliekamose rinkimuose. Ar balsavimas 1940 metų bolševikų prarastuose Lietuvoje „rinkimais“ būtų tokiu atveju užskaitytas „The Nationality Act of 1940“ prasme, nėra aišku, nes tie rinkimai buvo prarasti grasos būdu ir Lietuvoje atsidurs Amerikos pilietis neturėjo laisvo pa-

Be atsakomybės iš gen. Konsulato pusės dėl J. A. Valst. pilietybės įstatymų interpretavimo atskiras atvejis, paduodame žinotinus pagrindinių įstatymų principus siekiantiems atgauti Jungt. Amer. Valstybių pilietybę:

1. Jungt. Valstybių pilietės pagal Gable Įstatymą (Gable Act September 22, 1922), išteikėjus už svetimšalių, pilietybės nepraranda net ir tuo atveju, jei jos buvo išsiimtos vyro šalies pilietybės pasą.

2. Amerikos piliečiai ir pilietės nebeskaitomi J. A. Valst. pilietėms, jei, gyvendami užsienyje, jie prisiekė ištikimybę kuriai nors kitai valstybei. Tarnavimas už šalį kariuomenėje, kuriose iš karių reikalaujama prisiekti ištikimybę, savaime skaitomas ištikimybės prisiekimu kitai valstybei, jei pilietybę atgauti siekiantis negalės įrodyti kitaip. Analogiškai interpretuojamas ir tarnavimas kitos valstybės valdinėje įstajai, kame tarnyba rezervuota tik tos šalies piliečiams, ar kur užimamos pareigos reikalauja duoti ištikimybės prisiekimą.

3. Pagal 1940 metų Pilietybės Įstatymą (The Nationality Act of 1940) Jungt. Amer. Valstybių pilietybę praranda tie svetur gyvenę piliečiai, kurie balsuoja tose šalyse atliekamose rinkimuose. Ar balsavimas 1940 metų bolševikų prarastuose Lietuvoje „rinkimais“ būtų tokiu atveju užskaitytas „The Nationality Act of 1940“ prasme, nėra aišku, nes tie rinkimai buvo prarasti grasos būdu ir Lietuvoje atsidurs Amerikos pilietis neturėjo laisvo pa-

Be atsakomybės iš gen. Konsulato pusės dėl J. A. Valst. pilietybės įstatymų interpretavimo atskiras atvejis, paduodame žinotinus pagrindinių įstatymų principus siekiantiems atgauti Jungt. Amer. Valstybių pilietybę:

1. Jungt. Valstybių pilietės pagal Gable Įstatymą (Gable Act September 22, 1922), išteikėjus už svetimšalių, pilietybės nepraranda net ir tuo atveju, jei jos buvo išsiimtos vyro šalies pilietybės pasą.

2. Amerikos piliečiai ir pilietės nebeskaitomi J. A. Valst. pilietėms, jei, gyvendami užsienyje, jie prisiekė ištikimybę kuriai nors kitai valstybei. Tarnavimas už šalį kariuomenėje, kuriose iš karių reikalaujama prisiekti ištikimybę, savaime skaitomas ištikimybės prisiekimu kitai valstybei, jei pilietybę atgauti siekiantis negalės įrodyti kitaip. Analogiškai interpretuojamas ir tarnavimas kitos valstybės valdinėje įstajai, kame tarnyba rezervuota tik tos šalies piliečiams, ar kur užimamos pareigos reikalauja duoti ištikimybės prisiekimą.

3. Pagal 1940 metų Pilietybės Įstatymą (The Nationality Act of 1940) Jungt. Amer. Valstybių pilietybę praranda tie svetur gyvenę piliečiai, kurie balsuoja tose šalyse atliekamose rinkimuose. Ar balsavimas 19